

ЕДБ бөлшек несие нарығына шолу

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

2026 жылдың 1 тоқсанының нәтижелері

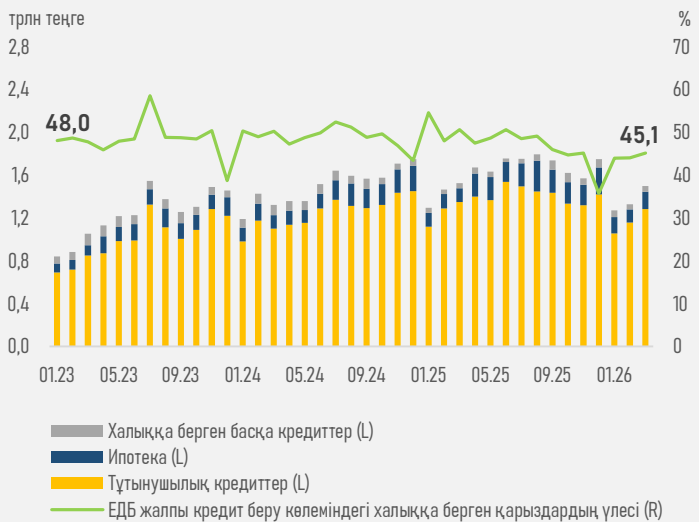
Негізгі үрдістер

- 2026 жылдың 1-тоқсанында бөлшек несиелеу нарығы тұтынушылық сұраныстың бәсеңдеуі, нақты жалақының төмендеуі, қатаң ақша-несие шарттарының сақталуы және макропруденциалдық реттеудің жалғасып жатқан қатаңдатылуы аясында сығылу фазасына өту белгілерін көрсетіп отыр. Клиенттік базаны кеңейту әлеуетінің біртіндеп таусылуы қосымша фактор ретінде көрініс тапты. Халыққа жаңа қарыздар берудің жиынтық көлемі 2025 жылдың қаңтар-наурызындағы 9,0%-дық өсіммен салыстырғанда 4,4%-ға қысқарды.
- Қарыздар беру көлемінің төмендеуіне негізгі үлесті бүкіл несиелеу эмитсиясының басым бөлігін (85%) иеленуін жалғастырып отырған тұтынушылық кредиттер (-7,0% ж/ж) қосты. Сонымен қатар, ипотека (+12,3%) мен автонесиелеу (+18,8%) оң динамиканы сақтап қалды, бұл бөлшек несиелеу құрылымының тәуекел деңгейі төмен және айналым мерзімі ұзақ, қамтамасыз етілген өнімдердің пайдасына қарай біртіндеп қайта бөліне бастағанын көрсетеді.
- Кепілмен қамтамасыз етілген сегменттердегі қарыздар беру өсімі жиынтық бөлшек портфелінің ұлғаюына (+1,2%) қолдау көрсетті, алайда оның өсу қарқыны өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда (+3,5%) айтарлықтай төмен деңгейде қалыптасты.
- Жоғары базалық мөлшерлеменің сақталуы және банктерді қорландырудың қымбаттауы аясында бөлшек несиелер бойынша орташа өлшемді мөлшерлемелер 20,9%-ға (жыл басынан бері +2,7 п.т.) дейін өсті. Маркетингтік науқандардың аяқталуы, сондай-ақ өтімділікті тартудың жоғары құны тарапынан қысымның күшеюі жағдайында қарыз ресурстары құнының ең айтарлықтай өсімі автонесиелеу және кепілсіз тұтынушылық қарыздар сегменттерінде байқалды (төменнен қараңыз).
- Қаржылық шарттардың қатаңдауы және халықтың төлем қабілеттілігінің төмендеуі бөлшек сұранысқа айтарлықтай қысым жасады. Мәселен, қазақстандықтардан түскен өтімдердің жалпы саны 10,7%-ға қысқарды, бұл ретте екі таңбалы төмендеу көрсеткіші барлық сегменттерде дерлік байқалады: кепілсіз тұтынушылық қарыздар (-10,8%), автонесиелер (-11,0%) және ипотека (-20,7%).

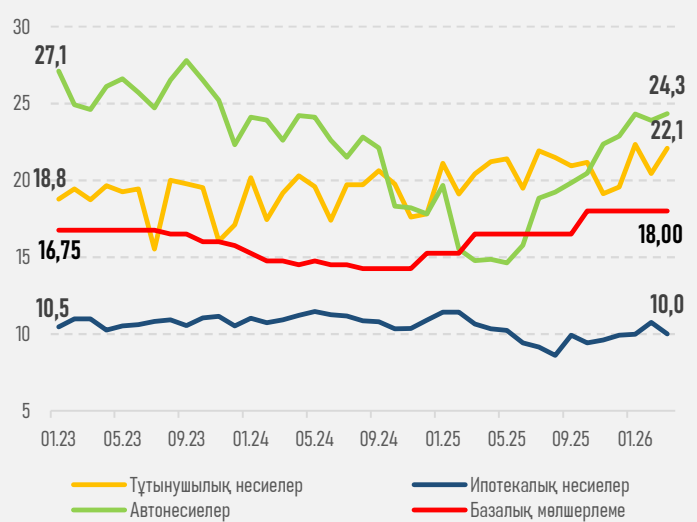
- Нақты жалақының төмендеуі жағдайында қарыз алушыларды бағалау тәсілдерін қатаңдату процесі де қатар жалғасты, бұл нарық бойынша мақұлдаудың орташа деңгейінің 26,6%-дан 21,8%-ға дейін төмендеуіне алып келді. Көрсеткіштің ең айтарлықтай нашарлауы кепілді тұтынушылық несиелеу сегментінде байқалады (бір жыл бұрынғы 36,3% көрсеткіштен 17,5%-ға дейін).
- Мерзімі өткен берешек үлесі негізінен тұтынушылық сегмент есебінен нарық бойынша 4,0%-дан 4,4%-ға дейін қалыпты өсім көрсетті, бұл ішінара проблемалық берешекті сатуға қойылған шектеулермен және халықтың нақты кірістерінің төмендеуімен байланысты.
- Сонымен қатар, нарық қанығу белгілерін де көрсетіп отыр. Мәселен, несиеленудің ену деңгейі 88,6%-дан 87,6%-ға дейін төмендеді, ал бірегей қарыз алушылардың саны бір тоқсанда 2025 жылдың ұқсас кезеңіндегі 40 мың адамдық өсіммен салыстырғанда бар-жоғы 3 мың адамға ғана ұлғайды.
- Аталған факторлар бөлшек несиелеудің бұдан былайғы экстенсивті өсімі үшін табиғи шектеулердің қалыптасып жатқанын көрсетеді, мұндай жағдайда макропруденциалдық шарттарды қосымша қатаңдату нарықтың қазірдің өзінде қалыптасқан салқындауын күшейтуі мүмкін.
- Сәуір айынан бастап бөлшек несиелер бойынша 2% мөлшеріндегі капиталдың секторлық контрциклдік буфері (ККБ) туралы норма күшіне енді, бұл банктердің капиталына түсетін жүктемені және несиелеу құнын қосымша арттырады. Мұндай жағдайларда банктер қарыз алушыларды бағалауда анағұрлым консервативтік ұстанымға көшуі мүмкін. Бұл бөлшек сауда сегментінің қазірдің өзінде байқалып отырған салқындауын күшейтуге және ішкі сұраныс динамикасына қосымша қысым жасауға қауқарлы.
- 2026 жылдың 2-тоқсанында банктер бөлшек сауда нарығындағы ағымдағы үрдістер сақталады деп күтеді: сегменттердің көпшілігі бойынша сұраныс бірқалыпты деңгейде қалуы ықтимал, ал сәл де болса жақсару тек тұрғын үй құрылыс жинақтары (ТҮЖ) салымдары бойынша жыл сайынғы сыйақының төленуі аясында ипотекалық несиелеуде ғана байқалуы мүмкін. Бұл ретте, банктердің бағалауынша, несиелеу шарттары жалпы алғанда қатаң күйінде қалады.

Халыққа жаңа қарыздар беру және пайыздық мөлшерлемелер

Халыққа кредиттер беру, а/а

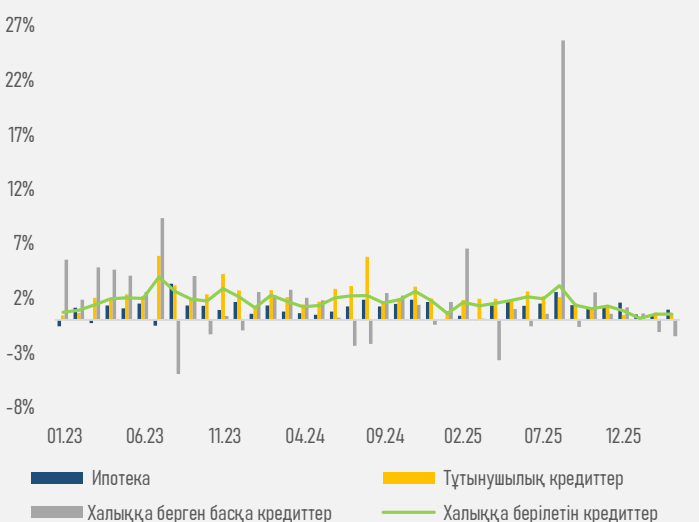

Халықтың кредиттері бойынша пайыздық мөлшерлемелер

Халыққа қарыздар портфелі

Халыққа кредиттер портфелінің өсу қарқыны, а/а

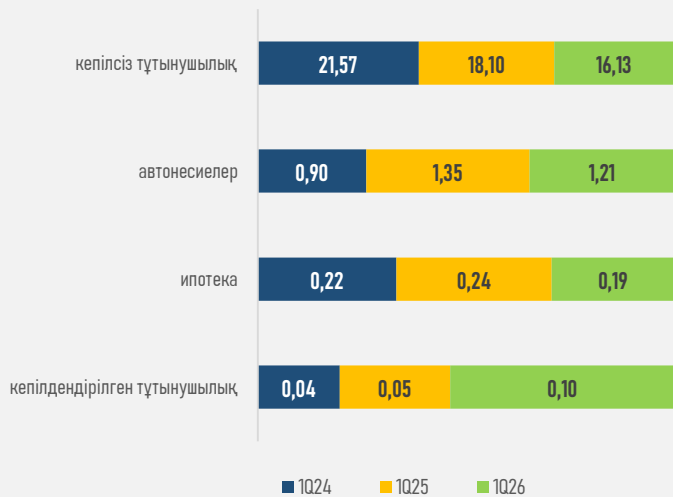

Бөлшек портфельдің өсуіне қосқан үлесі

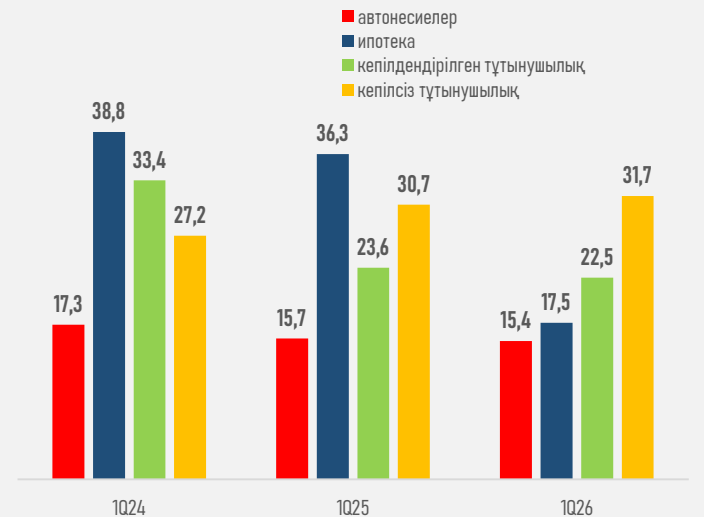

Өтінімдер көлемі және мақұлдау пайызы

Кредиттерге өтінімдер саны, млн

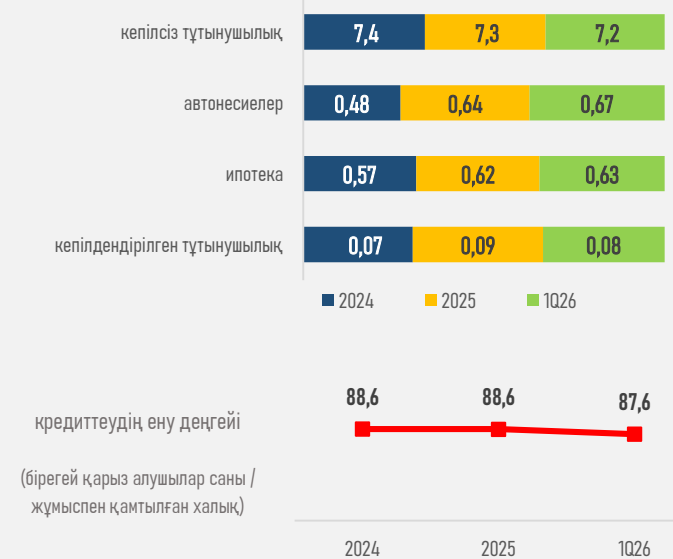

Кредиттерге өтінімдер бойынша мақұлдау үлесі, %

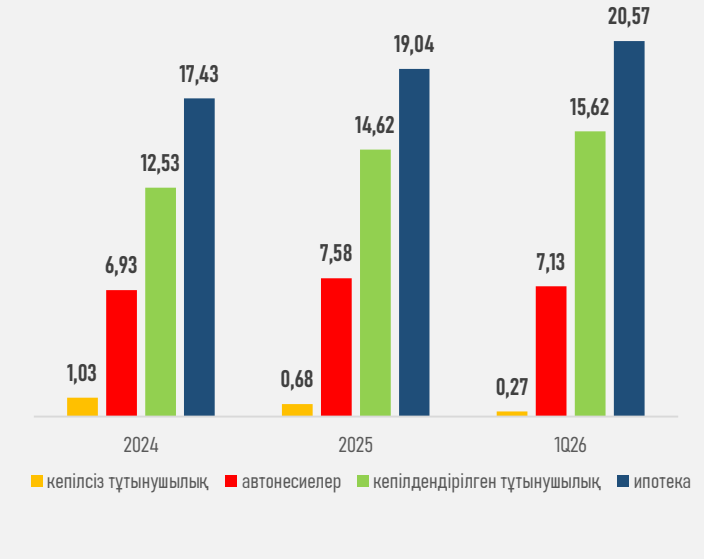

Қарыз алушылардың саны және қарыздың орташа сомасы

Бірегей қарыз алушылар саны, млн

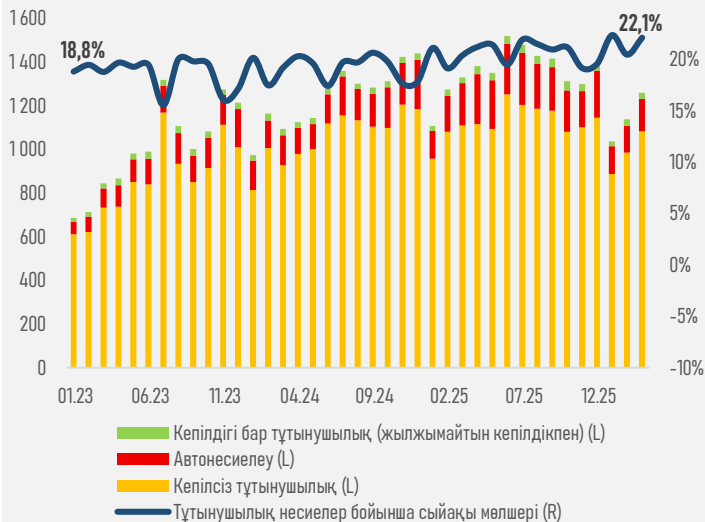

Қарыздың орташа мөлшері, млн теңге

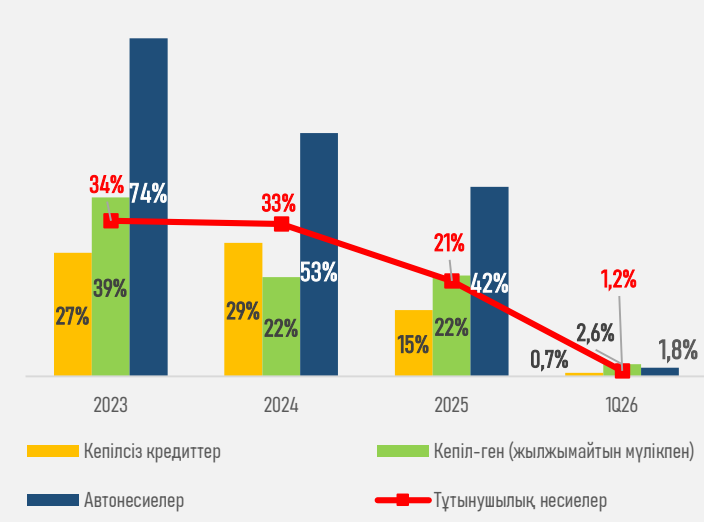

ЕДБ тұтынушылық несиелеу динамикасы

ЕДБ тұтынушылық кредиттерін беру қарқыны

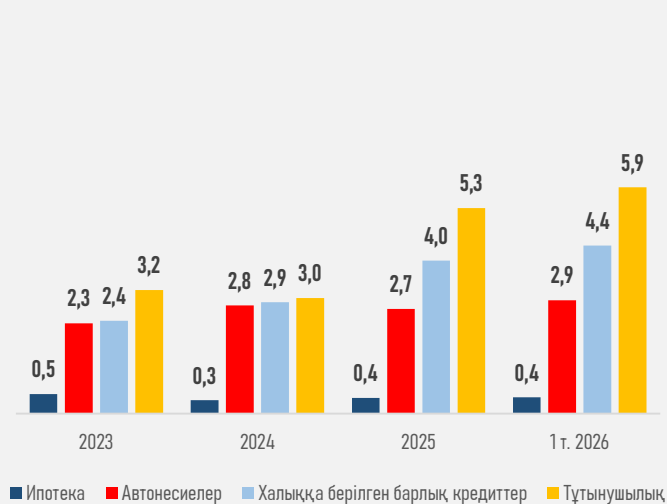

ЕДБ тұтынушылық кредиттеу портфелінің өсу қарқыны

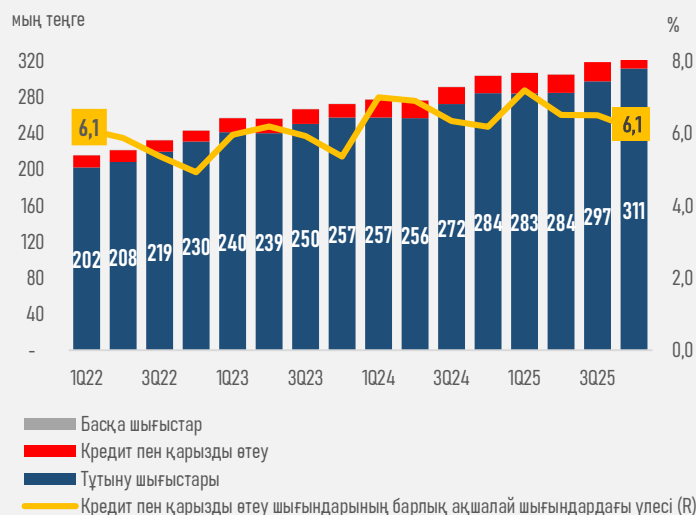
Кешіктіру деңгейі және халықтың борыштық жүктемесі

Мерзімі өткен берешектер деңгейі

Дереккөз: ҚР ҰБ, ҚР СЖРА ҰСБ

Кредиттерді өтеуге кететін шығыстар

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2026

Резюме

Жоғары пайыздық мөлшерлемелер, халықтың нақты кірістерінің төмендеуі және макропруденциалдық реттеудің күшеюі аясында бөлшек несиелеу несиелер нарығын кеңейтудің негізгі қозғаушы күші болудан қалып барады. Халыққа жаңа қарыздар берудің қысқаруы (-4,4%) салдарынан экономика субъектілеріне берілген жаңа несиелердің жалпы көлеміндегі бөлшек сегменттің үлесі бір жыл бұрынғы 50,7%-дан 44,4%-ға дейін төмендеді, бұл несиелік сұраныс пен ұсыныс құрылымының бизнес пайдасына қарай өзгергенін көрсетеді.

Бұл ретте бөлшек сауда нарығының салқындауы тек циклдік қана емес, сонымен қатар құрылымдық сипатқа да ие болып отыр. Белсенділіктің төмендеуіне негізгі үлесті тұтынушылық несиелеу (барлық берілген несиенің 85%-ы) қосып отыр, ал кепілмен қамтамасыз етілген сегменттер (ипотека және автонесиелеу) портфельдің оң динамикасын қолдауды жалғастыруда.

Нарықтың біртіндеп қанығуы қосымша фактор болып отыр. Өйткені, бірегей қарыз алушылар санының өсімі іс жүзінде тоқтап қалды (бір жыл бұрынғы +40 мыңмен салыстырғанда +3 мың).

Сонымен қатар несиеленудің қолжетімділігіне де қысым күшейіп келеді. Қорландыру құнының артуы, мөлшерлемелердің өсуі, мақұлдау деңгейінің төмендеуі және клиенттік база өсімінің баяулауы, тіпті реттеу талаптары қосымша қатаңдатылмаған күннің өзінде, бөлшек несиелеудің экстенсивті өсім әлеуетінің біртіндеп сарқылып жатқанын көрсетеді.

Мұндай жағдайларда реттеуді қосымша қатаңдату, соның ішінде ипотекалық қарыздар бойынша шекті ЖТСМ-ді төмендету, қарыздың кіріске арақатынасы коэффициенті бойынша жаңа шектеулерді енгізу және қазірдің өзінде қолданыстағы контрциклдік капитал буфері бөлшек сауда сегментінің қалыптасып үлгерген салқындауын күшейтуі мүмкін.

Бұл мақұлдау деңгейінің одан әрі төмендеуіне, бөлшек несиелеу динамикасының қосымша баяулауына және экономикалық өсімнің (бір жыл бұрынғы 5,6%-бен салыстырғанда 3,0%) баяулауы жағдайында ішкі сұраныс траекториясының анағұрлым бірқалыпты болуына алып келуі мүмкін.